

Bierbeek

Holle weg-kassei in 't vierkant

19 juni 2011

Alsof ik tegen een glazen wand was aangelopen, zo abrupt stond ik stil! Het was weliswaar niet echt het geval maar zo voelde het haast toen ik de toneelzaal van het Cultureel Centrum van Bierbeek betrad. Ik had nog maar een paar passen op het parket gezet of de wat unheimliche gedachte: „Ik kén dit, ik ben hier eerder geweest,“ remde me plotseling af tot volledige stilstand. Nochtans had er geen belletje gerinkeld bij het lezen van „Bierbeek“ en „*Cultureel Centrum De Borre*“. Ik had mijn keuze voor deze wandeling immers bepaald afgaande op de bosrijke omgeving en de rustige veldwegels die de aankondiging beloofde. En, in tweede instantie, omdat ik de titel van de wandeling wel iets vond hebben. Bierbeek - Hoegaarden - Bierbeek... Vermits Hoegaarden meestal vooral bekend is voor zijn witbier

De nogal plumpe kerk van Bierbeek.

lag de ondergeschoven betekenis een beetje voor de hand. Maar waarom? Waarom, overviel me nu juist de sensatie van instant herkenning? Langzaam waaiden de spinnenwebben die de jaren over mijn geheugen hebben gesponnen een beetje weg. Daar, daar op hetzelfde podium waar we nu moesten inschrijven voor de wandeling had ik indertijd ook gestaan. Vijfentwintig? Dertig jaar geleden? Ik weet het niet meer. Maar ik had in deze zaal een stukje toneel gespeeld en nadien was ik door wijlen Johan Anthierens nog geïnterviewd. Dat toneelspelen deed ik overigens niet alleen maar als onderdeelje van de groep die zich „*Konteverkeerd*“ noemde. Het heette een theatercollectief te zijn maar eigenlijk was het een los-vaste groep waarvan het merendeel van de leden er op uit was om plezier te maken. Wat hun meestal aardig lukte. Degenen die het serieuzer meenden dachten aan volksopvoeding te doen met wat toen „vormingstoneel“ heette. Over dat aspect van onze „werking“ ging overigens ook het interview.

Voor mijn Nederlandse lezertjes: dat „konteverkeerd“ wordt in onze dialecten wel eens gebruikt om aan te geven dat iemand wat aanpakt op een ongewone, meestal verkeerde, manier. Of dat iets heel ongewoon, tegendraads of verkeerd is. Een redelijk treffende omschrijving van

hoe het collectief werkte. Of juist niet werkte.

Geen bier in de beek

Het is beslist niet zo dat het bier hier met beken vloeit. Nu niet en in het verleden toen de naam voor deze plaats bedacht werd ook niet. Er zijn twee verklaringen voor de naam

Bierbeek. Een schone en een smerige. In beide interpretaties wordt er niet getornd aan het bestanddeel „beek“. Dat moet namelijk de Molendaalbeek geweest zijn die in het gelijknamig gehucht ontspringt en die tot het Dijlebekken hoort. De Dijle, dat is wel duidelijk, is een belangrijker stroom die hier in de streek voor een deel de waterhuishouding bepaalt. Het „bier“ in de dorpsnaam komt uit het Oudgermaans voor „bron“. Daarvoor moeten te zijner tijd de woorden *bir*, *birre* of *borre* bestaan hebben. De naam voor het Culturele Centrum, De Borre, heeft dus diepe en oude wortels. Dat is echter de propere uitleg. Er zijn ook andere schriftgeleerden die een afwijkende visie hebben. Ook zij hebben in het woordenboek van het Germaans gebladerd en zij vonden daar dat de naam moet afgeleid zijn van het Germaanse *birnu*. Hetgeen „mest“ betekent. Volgens deze bron (!) zou "Bierbeek" dus "een beek met mest" betekenen.

Bierbeek is nu een plaats in de provincie Vlaams-Brabant. Samen met Lovenjoel, Opveld en een deel van Korbeek-Lo vormt het een gemeente.

Spitten in het verleden

Het schijnt me toe dat wie hier vroeger een spade in de grond stak, direct in contact trad met het verleden. Een ver verleden, let wel. Aan de hand wat die delvers vonden, kan besloten worden dat reeds tijdens de prehistorie Bierbeek een uitverkoren en druk bezochte plaats was. The place to be, zogezegd, voor de prehistorische mens. Het Neanderthal aan de Dijle. Getuige daarvan zijn de vele archeologische sites die hier werden blootgelegd. Uit een later tijdvak komen de diverse Romeinse sites. Onder andere een landbouwnederzetting die als Villa Rustica bekend staat. Nog later was Bierbeek, samen met andere dorpen een deel van het graafschap *Brunerode*. Dat werd in 879 bij Duitsland ingelijfd. In 1105 werd het dan definitief toegevoegd aan het graafschap Leuven. De baronie Bierbeek was toen één van de belangrijkste van het Hertogdom Brabant. De bekendste telg van het geslacht Bierbeek was *Walter van Bierbeek*. Hij trok als Kruisvaarder ten strijde tegen de goddeloze Moren. Door zich moordend en rovend een weg te banen naar het Heilig Land zat er voor hem zelfs een zaligverklaring in. Vermits hij al in 1182 het licht zag en intrad in de Cisterziënzerabdij van Hemmerod, zal hij het wel niet verder meer schoppen dan het stadium van zaligverklaring.

In 1248 verloor de baronie haar zelfstandigheid en werd ze samen met nog wat anders op een hoopje geharkt tot wat later het hertogdom Aarschot werd. Uiteindelijk kwam Bierbeek in 1620 in bezit van het huis van Arenberg. In 1842 werd het gehucht Blanden zelfstandig en in 1928 ook het gehucht Haasrode. Beide dorpen maken nu deel uit van de gemeente Oud-Heverlee.

Hobbelig

Indien mij gevraagd zou worden deze wandeling met slechts enkele woorden te karakteriseren dan zou ik dat probleemloos kunnen doen. Jullie vragen het me weliswaar niet maar ik doe het toch maar. Als eerste kenmerk zou ik „kassei“ vermelden. Nog nooit, op eender welke eerdere wandeling, heb ik zoveel kasseiwegen bewandeld. Zelfs niet in Zegelsem dat zich nochtans als „Kasseidorp“ profileert. Akkoord, daar is het geklasseerde dorpscentrum ook met die ouderwetse bestrating vol gelegd. Evenals de Leeberg. Dat is het echter wel zowat. Hier, op het traject dat de wandelclub had uitgetekend, heb ik kilometers kasseiwegen gezien (en gevoeld). *Ad nauseum*. In alle soorten en toestanden. Gaande van voorwereldlijke bolle paden waar de ongesorteerde stenen van ver ingegooid schenen tot vrij onlangs aangelegde weggetjes waar de kinderkopjes heel netjes verlegd waren. Bij deze laatste waren de ongelijke voegen tussen de stenen dan nog opgevuld met een of andere stenige, vrij fijn vermalen massa. Zodat met deze wat ongelukkige materialen toch een zo effen mogelijk wegdek bekomen werd. Of het waren ongewoon grote brokken porfier die ik nog nergens anders heb gezien. Moeilijk te bewandelen allemaal. Vooral omdat het weer niet gunstig was en die natte stenen toch wel behoorlijk glad waren. Al helemaal in de overgroeide holle wegen waar de keien ook nog eens bedekt waren met een een extra glibberig laagje groene algen.

Een holle weg met de (haast) obligate kasseien.

De foto geeft het niet zo goed weer maar de berm van deze holle weg was bijzonder kleurrijk door de vele wilde bloemen.

Hol

„Holle wegen“, ziedaar reeds het volgende kenmerk van deze wandeling. Ook dit landschapkenmerk dat door een gezamenlijk handelen van mens en natuur is ontstaan was hier in vele maten en soorten aanwezig. De streek moet er wel zeer rijk aan zijn. Gaande van geulen van bescheiden diepte tot kloven met wanden die zeker tien meter hoog waren. In dat laatste geval begroeid met flinke bomen waarvan de wortels zich met enige wanhoop vastklampten aan de verschuivende aarde. Een wat duistere wereld doordat deze wegen onder een dicht bladerdek zaten. Zeker in de gegeven weersomstandigheden met veel bewolking en af en toe regen, drong er hier niet veel daglicht door. Op andere plaatsen, waar het uitgesleten pad minder diep was, trof ik wel eens bermen die uitbundig begroeid waren met allerlei kruid. Waarvan een deel dan ook nog in bloei stond. Klaprozen, korenbloemen, raapzaad (denk ik), rood, diepblauw en helgeel... Een orgietje van kleuren dat in de straffe wind voortdurend in beweging was. Alsof ze de wandelaar op zijn weg vriendelijk toeuifden.

Het zal duidelijk zijn: een holle weg is een weg of pad waarvan het wegdek dieper ligt dan het omliggende land. Door eeuwenlang hetzelfde pad te gebruiken, te voet of met paard en kar, kwam er een natuurlijk erosieproces op gang. Losgewerkte aarde spoelde weg met het regenwater en zo werd de ontstane geul jaar na jaar dieper. Het is niet een proces dat enkel in het verleden speelde. Ook vandaag nog treedt het op zolang het wegdek niet verhard wordt. Een weg verdient slechts de

kwalificatie „hol“ te zijn wanneer het wegdek minstens een halve meter lager ligt dan de onmiddellijke omgeving.

Dat er hier zoveel holle wegen voorkomen heeft uiteraard te maken met het reliëf dat meestal vriendelijk heuvelachtig is. Bovendien komt dit soort wegen en paden vooral voor waar de ondergrond wat leemachtig is. Wat hier wel degelijk het geval is. Ik kon dat aan den lijve ondervinden doordat de regen dikke, kleverige modder maakte die een innige en vasthoudende verbinding aanging met schoenen en kleding. De fijne leemkorrels kleven duidelijk goed samen en daardoor is de vorming van tamelijk stevige, steile wanden moge-

lijk. Met zand zou dat niet zo goed lukken want dat gaat schuiven en afbrokkelen. In die grondsoort zijn enkel maar ondiepe holle wegen mogelijk. Naast een geschikte bodem is een hellend reliëf nodig, opdat het stromende regenwater voldoende kracht zou krijgen om grond mee af te voeren. Sommige holle wegen in het Dijleland hebben zich, zoals ik dus zelf kon zien, op deze wijze soms wel tien meter diep ingesneden in het landschap.

Vierkant

Dat je vierkantshoeven vooral, of zelfs uitsluitend, zou vinden in Haspengouw was een misvatting die bij mij grotelijks had plaats gevat. Ik heb er nochtans op deze tocht meer hier gezien dan ik er tijdens mijn schaarse bezoeken aan Haspengouw daar heb gezien. En dan heb ik zowaar nog ergens gelezen dat het een type huisvesting is dat stilaan verdwijnt! Bij zoverre zelfs dat het in sommige regio's wordt beschermd. Dit om te beletten dat

Een monumentale vierkantshoeve in het centrum van Opvelp

speculanten er zich op storten. Waardoor het karakter ervan omwille van het gewin snel en effectief naar zijn moer zou geholpen worden. Onderweg zag ik zo'n vierkantshoeve in vervallen staat waaraan nu werd gewerkt. Om te restaureren, dacht ik. Mis. Alweer. Het bleek dat er al een heel modern deel was aangebouwd dat duidelijk niets vandoen had met de oorspronkelijke agrarische doelstelling van het gebouwencomplex. Ik denk dat wat nog rest van de vroegere stallen en schuren zal verbouwd worden tot woningen. Ook elders was

het me niet altijd duidelijk of er vanuit zo'n hoeve nog landbouwactiviteiten werden uitgeoefend. Waar de monumentale poort open stond en ik even discreet naar binnen kon gluren, leek het me dikwijls meer een zeer luxueus onderkomen dan een boerderij. Ik kan het natuurlijk verkeerd voorhebben want ik ben niet zo bekend met de agrarische wereld.

De vierkantshoeve of carré-hoeve is een boerderijtype dat vooral in Limburg en het oosten van Noord Brabant te vinden is. In principe is het een boerderij die als een geheel is gebouwd. Geen losse schuren of stallen. Alles hangt aan mekaar in zo'n vierkantshoeve. Juist door de onderdelen aan elkaar vast te maken ontstond de hoekige, vierkante aanblik die dit boerderijtype haar naam opleverde. Van de carrés die ik onderweg zag waren er enkele die ik zonder schroom „monumentaal“ durf te noemen.

Ruime rust

Zelden, heel erg zelden heb ik een wandeling gemaakt die zo rustig was. Echt! Alleszins gedurende de eerste twee derden van de afstand. De laatste lussen waren gemeenschappelijk met de kortere afstanden en die waren uiteraard veel dichter bevolkt. Maar het grootste deel van de dag: zalig! Helemaal alleen in een ruim landschap, de gedachten in vrijloop en rondom... stilte. Waar vind je het nog? Ruimte voor de gedachten en ruimte voor de blik. Al was mijn kijk op de wereld de eerste twee uren wel wat vertroebeld door het regenwater dat in mijn ogen liep. Voor de rest ruiste de wind, riep de koekoek en loeide de koe. Al was dat dan een stier, te zien aan de hangende hulpwerktuigen. Net op het ogenblik dat ik er passeerde. De kwajongen.

De akkers zijn hier groot. Niet die belachelijke, onregelmatige vlekjes land die hier in onze streek daar voor doorgaan. Wat me ook opviel was dat de maïs er niet dominant was. Ik zag er veel graan en, heel ongewoon geworden; vlas. Of dat een recente ontwikkeling is,

Ruimte, rust en bloeiende aardappelplanten

dan wel van oudsher altijd al zo geweest is, dat kan ik niet inschatten. Maar de aanblik van naar goudgeel verkleurend graan en vlas dat door de wind eindeloos golft en deint... Het is iets bijzonder. Alleszins was het iets wat ik lang niet meer gezien en genoten had. En dan lag er tussen al die nuances van groen en geel soms op eens een grote paarse vlek. Het bleken velden te zijn met aardappelen die in bloei stonden. De jagende wolken die zo nu en dan waaiers zonlicht over het landschap lieten vegen, versterkten nog eens het dramatische effect van de glooiende akkers die zich soms zo ver

men kijken kon uitstrekten.

Wat in dit landschap veel minder opvalt is... water. Hoewel er wel degelijk beken en beekjes zijn. Het is niet zelden snel vlietend water. In één geval trok zo'n waterloopje extra mijn aandacht. Door de naam die er prominent bij vermeld werd: *La Nethen*. Hmm... De Nete? Hier? Nee toch, dat is een te voorbarige veronderstelling ingegeven door de vals-vriendelijke gelijkenis met de naam van de rivier die vooral wegens zijn aanwezigheid in Lier bekend is. Om met Felix Timmermans te spreken: "...waar de drie kronkelende Nethen een zilveren knoop leggen". Het watertje La Nethen is, ondanks zijn bescheiden allure, wel degelijk gecatalogiseerd als rivier. De oorsprong ervan ligt in Bevekom en onderweg gedurende de tocht door het landschap, monden er nog wat andere kleine stroompjes in uit. Uiteindelijk stort het zich ter hoogte van het dorp Néthen (aha! Daar heeft Abraham zijn mosterd vandaan) in de Dijle. Het moet één van de kortste rivieren van België zijn want alles bij elkaar is het slechts 15,26 kilometer lang. Ach, wie het kleine niet eert... nietwaar?

Op naar de Velp

Opvelp... ik vernoemde het reeds. Een deelgemeente van Bierbeek. Het was daar dat de eerste rust- en controlepost was ondergebracht.

Het dorp kreeg in 1559 zijn huidige naam. Mocht je het je soms afvragen: er is inderdaad naast Opvelp ook nog een Neervelp. Dat laatste ligt lager. Of wat had je gedacht. Beide dorpen ontstonden reeds in de 8^e eeuw. Er moet niet ver gezocht worden naar waar beide namen vandaan komen. Ze verwijzen naar de Velpe, een stroompje dat ontspringt in Opvelp en dat via Neervelp naar de Demer stroomt. Nog een waterweg die geen lengtere-cords zal breken.

Neervelp en Opvelp maakten tot 1976 deel uit van de fusiegemeente Honsem. Nadien werd Neervelp bij Boutersem gevoegd, terwijl Opvelp fuseerde met Bierbeek.

Over de schreef

Kort na het verlaten van Opvelp overschreed ik de grens. Niet dat er daar douanekantoren stonden, zelfs geen verlaten en verwaarloosde. Er sprongen ook geen geüniformeerde lieden uit het struweel. Het was namelijk de taalgrens. Een uniek Belgisch gegeven dat ter plaatse wat moeilijk te duiden was. Het zij dan door naar de gietijzeren riooldeksels te kijken. Die zijn aan de zuidkant van de taalgrens niet van Vulcain uit Aalst maar van een zekere Victor uit Jemappe-sur-Sambre. Het is een subtiel onderscheid, ik weet het, maar subtiliteit is nu eenmaal een Belgisch kenmerk. Vooral daar waar het idiote zaken betreft. Goed, ik bevond me dus nogal plotseling op het grondgebied van ons eigen buitenland: Wallonië. Ik werd niet met stenen of modder gegooid en er werd niet „sale Flamin“ naar mij geroepen. Dat kon ook moeilijk want overal waar ik kwam was het... uitgestorven. Het leek wel of Wallonië in een diepe slaap was verzonken en nog niet dadelijk bereid was daaruit

Het dorpsplein van Beauvechain/Bevekom. Met het gemeentehuis. Geen mens te zien!

te ontwaken. Een bedrieglijk beeld, ik weet het wel, maar desondanks was het in alle dorpskernen waar ik passeerde zeer opvallend stil. Het leek er zelfs onbewoond. Het kan natuurlijk ook zijn dat het kwam doordat het zondag was. En vroeg in de morgen. En omdat het regende... Tja, het zal allicht niet altijd zo zijn.

Zonder er erg in te hebben was ik onderweg naar *Beuavechain*. Pardon? *Bevekom* bedoel je. Ja, zo moet het daar destijds geheten hebben maar sinds de taalgrens is getrokken moet het dorp met het iets meer chique „Beauvechain“ worden aangeduid. Een pulserend wereldcentrum is het geenszins. Zelfs de kerk was gesloten en ondanks dat het de dag des Heren was, heb ik geen klokken horen luiden.

Beauvechain (of, gooi maar in mijn pet; Bevekom) is een plaats en gemeente in de provincie Waals-Brabant. Ik heb er niets van gemerkt maar naar het schijnt wonen er veel Nederlandstaligen die meestal afkomstig zijn uit de omgeving van Leuven. Ik werd onderweg twee keer aangesproken door mensen die de weg vroegen. In het Frans. Vermits ik daar voor het eerst was, kon ik echter niemand helpen. Désolé...

Op onze dagen is Bevekom/Beauvechain ook in Vlaanderen goed bekend. Als naam dan. Door de luchtmachtbasis die zich in deze gemeente bevindt. Al veel eerder had Bevekom nochtans reeds een militaire betekenis. De Romeinse heerbaan van Boulogne-sur-Mer naar Keulen liep namelijk over het grondgebied. Beauvechain-centrum is zonder twijfel ooit ingericht als dorpskern door de Franken. Veel, veel eerder, tijdens het Neolithicum, hadden zich hier al mensen gevestigd. Die hadden toen nog niet af te rekenen met de taalgrens. Vermits ze geen ijzer kenden, hadden ze ook geen riooldeksels.

Beauvechain dankt zijn naam aan de samenstelling van „bavo“ en „heim“. Hetgeen dus „de woning van de lieden van Bavo“ heeft betekend. Met die Bavo wordt wel degelijk de heilige met adellijke roots bedoeld die in de eerste helft van de zevende eeuw moet geleefd hebben. Desondanks wordt daar niet Sint Bavo uitgebreid gevierd, noch de mij onbekende

Saint-Sulpice aan wie de kerk is gewijd, maar wel de sympathieke mantel- en degenfiguur Sint Maarten. Saint-Martin, kom. À la guerre, comme à la guerre. De huizen en boerderijen in de omtrek van Beauvechain, zoals in Tourinnes-la-Grosse, Nodebais, Beauvechain, L'écluse, Hamme-Mille en Néthen worden voor die gelegenheid omgeturnd tot culturele centra. Er worden tentoonstellingen, concerten en animaties georganiseerd. Het is uitgegroeid tot een collectief spektakel waaraan brede lagen van de bevolking meedoen. En waarom is het nu juist Saint-Martin die daar het feestvarken is? Dat komt doordat van de deelgemeente Tourinnes-la-Grosse de Romaanse kerk aan die heilige is gewijd.

Ik ben aan een uiteinde van het militaire vliegveld gepasseerd. Dat was duidelijk te zien door de daar opgestelde bakens. Meer dan dat heb ik er evenwel niet van gezien. Zoals overal heerste er bij mijn doortocht een gewijde stilte over de velden. Bedrieglijk, denk ik, want het zal zo nu en dan wel even anders zijn. Wanneer de straalmotoren van de gevechtsvliegtuigen over het landschap brullen. Bevekom/Beauvechain is de derde militaire luchthaven van het land. Er kunnen jacht- en transportvliegtuigen ondergebracht worden. Dus wanneer je toevallig niet weet waar gebleven met je privé-jachtvliegtuig... slechts één adres. De centrale ligging van Bevekom maakt het ook tot een ideale uitwijkbasis voor de twee Tactische Wings. Eventueel zelfs voor de burgerluchtvaart.

Hier wordt getraind. Om het omgaan met de bommen en granaten die op buitenlandse missies per ongeluk op de burgerbevolking worden gedropt wat uit te testen. Das Militär spreekt er ook over dat de basis kan dienst doen als geavanceerd platform of als uitvalsbasis voor oefeningen met het oog op evacuatie van in het buitenland vertoevende Belgen. Wanneer de vliegtuigen die daar aan te pas moeten komen niet door pech achtervolgd aan de grond moeten blijven natuurlijk.

De vliegende godenzonen (denken ze zelf) van de 1^e Wing bezetten eigenlijk maar een deel van het kamp. Ook de Meteorologische Wing heeft er sinds enkele jaren onderdak gevonden. Terwijl de Koninklijke Muziekkapel van de luchtmacht er kan toeteren en blazen dat de muren ervan trillen zonder dat de burens gestoord worden. Die zijn waarschijnlijk toch al lang doof door het gebulder van de straalmotoren. De muzikanten misschien ook wel.

Toen ik er passeerde stond er een fikse wind maar dat was nog niets vergeleken met de windsnelheid die men hier ooit heeft opgetekend: 168 km/uur! De hoogste windsnelheid ooit in België gemeten. In Amerika lachen ze daar om. Groen.

Geef het kind een naam

Tourinnes-la-Grosse... het dorp heeft ook nog een Vlaamse naam. Iemand een idee welke? Je raadt het nooit. Ik al helemaal niet want ik liep over die rare naamgeving van het dorp te filosoferen en ik was er totaal niet op verdacht dat daar ook Vlaams werd gesproken. Eens, ooit... Wel, toen dat nog zo was heette het daar... Deurne! Valt er daar in Antwerpen iemand van zijn stoel? Ja, ja, echt hoor, ik heb het niet bedacht. Dan vraag ik me

natuurlijk af hoe ze ertoe gekomen zijn om die veel te lange, idioot klinkende dorpsnaam in het Frans te verzinnen. Waarom niet „Durnes“ of iets van die strekking? Het is wel een aardig verhaal hoe men daar toe gekomen is.

Het dorp heeft één van de oudste kerken in Waals-Brabant. Ik vernoemde ze al: L'église Saint-Martin. Het is eigenlijk een opmerkelijk voorbeeld van een rurale middeleeuwse kerk waarvan de oorspronkelijke contouren en proporties opmerkelijk gaaf bewaard gebleven zijn. Primitief, jawel, maar alleszins merkwaardig. Het oudste

gedeelte gaat zelfs terug tot de tiende eeuw! Waarom nu heeft het dorp de naam gekregen die het heeft? Dat staat in verband met die kerk. Door de dikke toren ervan namelijk. De toren van de kerk in Tourinnes-la-Grosse is lager en dikker dan die van de meeste andere

kerken. Dus spreekt men daar over, vrij vertaald, “*het dikke torentje*”. Moet kunnen. Van een ander gehucht is de Franse naam veel eenvoudiger terug te voeren op zijn Vlaamse oorsprong. Het heet daar nu L'écluse. Sluizen, destijds. Logisch, toch? Wel, ik weet het nog zo direct niet want ik heb nergens iets kunnen terugvinden dat die naam enige grond geeft. Bevaarbare waterlopen zijn er niet en dus sluizen...?

L'écluse/Sluizen zit vlak tegen de taalgrens aan en de lus van het wandeltraject leidde zo weer naar Vlaanderen toe. Niet dat ik dat aanvankelijk in de gaten had want het laatste straatnaambord dat ik las had het over „*Rue de Schoor*“. Waarbij ik me liep af te vragen hoe een Franstalige dat uitgesproken krijgt. Dat ik alweer die onzichtbare maar desondanks aanwezige grens gepasseerd was, dat bleek me pas toen ik het volgende straatnaambord in de gaten kreeg: „*Schoorbroekstraat*“. Aha! Zo stak de vork dus aan de steel. Ik werd ook nog op een andere manier erop gewezen dat ik weer in Vlaanderen was aangeland. Het eerstvolgende gebouw dat ik langs de Waversesteenweg tegenkwam was een boerderij. Die stonk als vanouds. Als we zelf stinken, stinken we beter...

De hark door het park

Na de boerderij volgde gelukkig een stuk traject waar de lucht niet bezwangerd was met onaangename geurcomponenten. Het leek een bos te zijn. Ik bleef de hele tijd aan de buitenkant omdat het uitgezette traject dat zo voorzag. Het Meldertbos. Tussen de dorpskern van Meldert en het Sint-Janscollege ligt dit dertig hectare groot te zijn. Tot mijn verrassing bleek het een kasteelpark te zijn. Daar zag het helemaal niet naar uit want het was daar behoorlijk ongeordend en wild. Dat was het resultaat wanneer je zestig jaar lang je tuintje verwaarloost! Dat is hier namelijk gebeurd. Zoals ik zelf kon vaststellen: een verwilderd, drassig en nauwelijks toegankelijk gebied is het geworden. Nochtans is het wel degelijk een kasteelpark geweest. Het was zelfs zo dat tot na de Tweede Wereldoorlog Meldert bekend stond als een pareltje van hedendaagse tuinarchitectuur. Oude prentbriefkaarten tonen keurige bloemperkjes en strakke gazonnetjes met rijen buxuskegels en rozenstruiken. Er was zelfs een openluchtzwembad. En een tennisveld. Terwijl Kim Clijsters nog niet eens uitgevonden was. In 1940 werd het kasteel en zijn park verlaten en toen ging de natuur aan het werk met een ruige wildernis als resultaat.

Recentelijk is daar verandering in gekomen. *De Aalmoezeniers van de Arbeid*, dat zijn de huidige bewoners van het kasteel, dokterden samen met *Natuurpunt* een beheersplan uit voor het gebied. Als eerste gingen de aangeplante en nu wild gegroeide populieren eraan. In het zwembad groeien nu ook niet langer meer bomen. Het opruimen bracht ook een stenen tuintrap weer aan de oppervlakte. Die was meer dan een meter dik door van alles overwoekerd geweest.

Het is de bedoeling dat het kasteelpark natuurgebied wordt. Met respect evenwel voor de historische elementen. Zoals het betonnen zwembassin dat behouden blijft en gerestaureerd wordt. Dat staat trouwens op de monumentenlijst als één van de oudste in Vlaanderen. Bruggetjes en een waterval worden hersteld en ook de dreef naar het dorp gaat weer open. Het streven is om zoveel mogelijk trouw te blijven aan de principes van Louis Van der Swaelmen, de tuinarchitect die hier in 1911 aan het werk is geweest. Hoe verder weg van het kasteel, echter, hoe natuurlijker het domein blijft. Open grasland moet dan overgaan in een oud, verwilderd boslandschap.

Hoe, hoe?

Hoewel de wandeling als titel Bierbeek - Hoegaarden - Bierbeek droeg heb ik maar nauwelijks op het grondgebied van Hoegaarden vertoefd. We bleven discreet aan de buitenkant. Dus van het centrum weet ik enkel maar iets te vertellen van horen zeggen. Of horen lezen.

Het dorp ligt al in Haspengouw. Waar de Grote Gete en de Schoorbroekbeek mekaar ontmoeten. Ten tijde van Julius, die schreef dat de Belgen de dappersten aller Galliërs waren, lag hier een Romeinse heerbaan. Die van Tienen naar Bavay in Noord-Frankrijk. Er zijn overblijfselen uit deze periode gevonden om dit te staven. Namelijk in een aantal

Romeinse villa's die in de jaren tachtig van vorige eeuw werden opgegraven.

Het dorp van nu werd al in 981 gesticht door de laatste heerseres van het graafschap *Bruningerode*, waarvan Hoegaarden het centrum zou geweest zijn. Gravin Alpaïdis schonk haar graafschap en burcht aan de prins-bisschop van Luik. Tot aan de Franse Revolutie bleef het dorp een Luikse enclave in het Hertogdom Brabant.

Hier te lande staat Hoegaarden vooral bekend om het bier dat er gebrouwen wordt. Ooit waren er zelfs tientallen brouwerijtjes. Dat is verleden tijd. Sinds 1966 is er nog maar één: *Brouwerij De Kluis*. Gesticht door de onlangs overleden Pierre Celis. Vooral het Hoegaarden witbier van die brouwerij is erg bekend.

Sinds 1985 was het merk onderdeel van Brouwerij Artois geworden. Nadat De Kluis door brand werd geteisterd brachten zij het verse kapitaal in dat nodig was om het bedrijf te laten overleven. Van toen af waren ze overgeleverd aan de wilde beesten. Na de overname werd alvast het recept gewijzigd. Om een groter publiek aan te spreken, heette het. Om op grondstoffen te besparen zal dichter tegen de realiteit geweest zijn. Brouwerij Artois, die op dat moment al een tijdje opgegaan was in het kolossale InBev, besloot in 2006 de brouwerij te sluiten en de productie te verplaatsen naar Jupille. Hiertegen was veel protest. Zeg nu zelf: Vlaams bier dat door die goddeloze Walen zou gebrouwen worden! Er is al voor minder communotair gevochten in dit Absurdistan. Het zou ook nogal wat arbeidsplaatsen hebben gekost. Het snode plan ging uiteindelijk niet door, Hoegaarden bleef in... Hoegaarden.

Mocht iemand zich geroepen voelen om zelf witbier te gaan brouwen: hier is het recept. Mout, tarwe, hop, water, koriander en gedroogde sinaasappelschil. Dat heb je allemaal nodig. Je moet vervolgens nog wat mengen, roeren en koken maar daarvan weet ik het fijne niet. Sloof je niet uit om het bier te filteren, dat hoeft niet, het moet troebel blijven. Anders is het niet „wit“. Het is een bier van hoge gisting. Daarenboven wordt het nog eens gegist in de fles. Het alcoholpercentage bedraagt 4,9%. Volgens gerenommeerde bierleuten is het een fris bier en een uitstekende dorstlesser. De smaak is karakteristiek en uniek. Let op! Ga dit edele vocht niet zomaar in een glas plempen. Het schenken moet op een specifieke manier gebeuren. Die staat uitvoerig uitgelegd achteraan op een fles op een zilveren etiket. Het glas moet eerst afgespoeld worden. Zeker wanneer er net voordien nog uit gedronken is. Je mag het glas ook even in het ijs liggen. Dan moet je de helft van het flesje uitschenken, de gistsluier losmaken door het flesje zestien maal te draaien (voor degenen die na voorafgaande consumpties nog tot zo ver kunnen tellen) en daarna wordt de rest uitgeschonken. Het overtollige schuim mag verwijderd worden. Het drinkglas zelf is ook speciaal: een dikglazen, hoekig geval, type jampot. Santé!

Meer kool

De trip langs het Meldertbos was eigenlijk een beetje een prelude van het bosgebied dat nog te wachten lag: het Meerdaalwoud. Er moet onderscheid gemaakt worden tussen het Meerdaalwoud en het Meerdaalbos. Het tweede is slechts een onderdeel van het eerste. Net zoals het Heverleebos is het Meerdaalwoud een restant van het eens zo grote Kolenwoud dat geheel Midden-België bedekte. Het bos is nu nog 1255 hectare groot. Het Meerdaalwoud bestaat uit drie delen: het Meerdaalbos, het Mollendaalbos en het kleinere Kouterbos. Het Meerdaalwoud ligt op het grondgebied van vier gemeenten: Bierbeek, Grez-Doiceau en Beauvechain. Het grootste gedeelte van het bos ligt echter op het grondgebied van Oud-Heverlee.

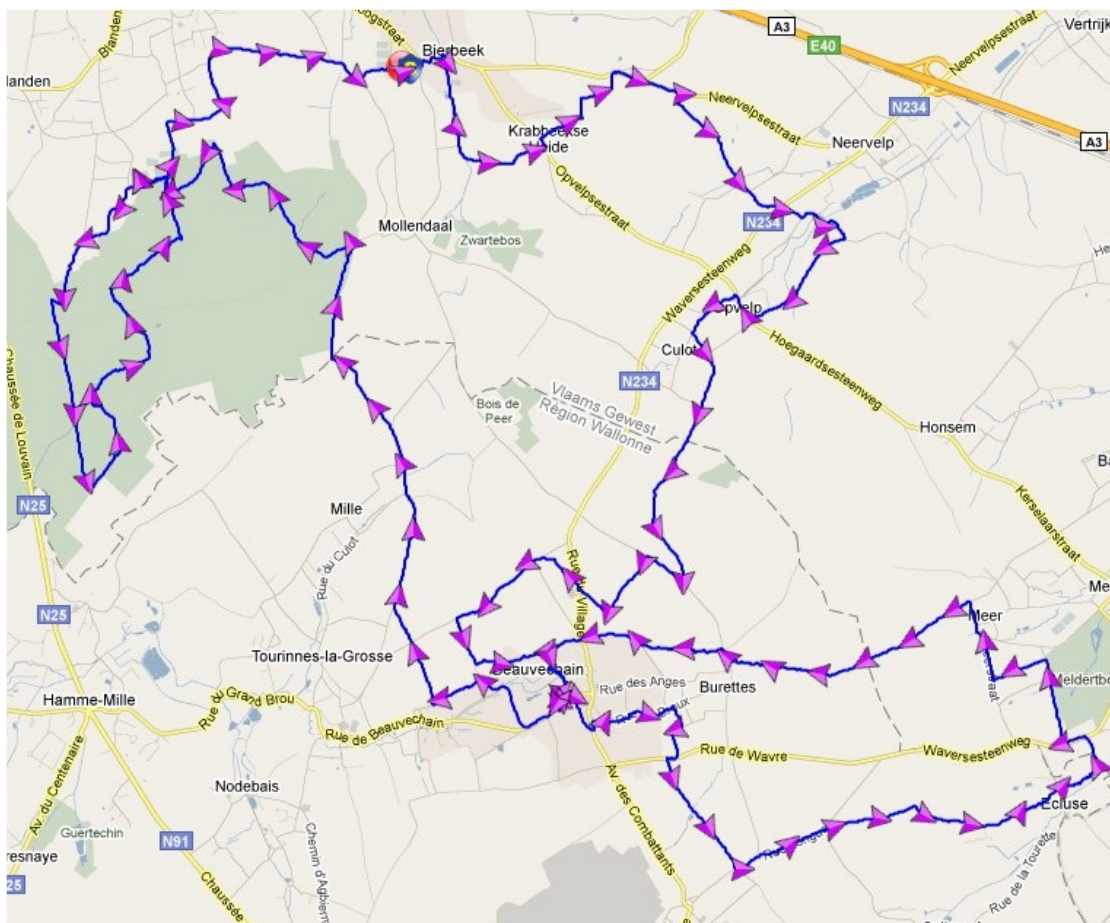
In het bos staan machtige bomen. Sommige daarvan halen volgens mij moeiteloos een omtrek van meer dan drie meter, gemeten op één meter boven de grond. Kanjers. In tegenstelling met wat ik gezien heb zijn dat niet overwegend beuken. Slechts ongeveer 30% van het bestand, naar het schijnt. Het is een echt gemengd bos waar op bepaalde plaatsen ook naaldbout in voor komt.

De soms smalle paden lagen hier en daar flink modderig. Wat nog eens extra in de verf werd gezet doordat er vóór mij reeds een duizendtal mensen overheen gestampt waren.

Een bepaald gedeelte was wel heel erg. Met een dikke laag glibberige leemgrond op een redelijk steile helling. En vier sukkelende dames vlak voor mij. Dat stukje heb ik, zodra het mogelijk was om het damesclubje voorbij te steken, in looppas genomen. Echt, dat gaat soms beter dan voorzichtig stappen. Maar dat rennen door de modder en bergop, het kostte me wel mijn adem. Maar goed, naar het einde toe van een tocht die iets meer dan 47 kilometer lang was, mag een mens al eens puffen, nietwaar?

Kunst in het Meerdaalbos. Of dood hout tot nieuw (kunst)leven gewekt.

Zo lag het traject, 47,09 kilometer lang

Wandelaria

Ik kan er eigenlijk wel kort over zijn: ik ben tevreden over deze tocht. Goed uitgepild, helemaal volgens de ongeschreven wetten van de parcoursbouwer. De streek was interessant met hele mooie vergezichten. Afwisselend en zeer, zeer rustig. Op de eerste twee derden van de tocht zijn me, bijvoorbeeld, zegge en schrijve vier mountainbikers voorbij gereden. Iets wat ik nog maar zelden heb meegemaakt op zo'n lange tocht. Waar de wandeling doorheen woonkernen ging, wat meestal niet het geval was, was het altijd rustig en stil met nagenoeg geen verkeer. Ook al een zeldzaamheid. De rustposten waren zeer regelmatig verdeeld over het traject, de broodjes waren knapperig, de soep lekker en niet te zout. Mijn liefje, mijn liefje, wat wil je nog meer.

UBI MEL IBI FEL

© 2011 Michel Christiaens